

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund

Styrelsens berättelse över förbundets verksamhet 2009

Styrelse från årsmötet 2009

Ordförande:

Pia Wårdsäter
(till årsmötet 2012)

Vice ordförande:

Stig Hedlund
(till årsmötet 2012)

Andre vice ordförande:

Gunnar Olsson
(till årsmötet 2011)

Ständig sekreterare:

Håkan Liby

Skattmästare:

Gunnar Nyberg
(till årsmötet 2010)

Ledamöter:

Roine Schenning
(till årsmötet 2010)

Ove Lundgren
(till årsmötet 2010)

Ingvar Eriksson
(till årsmötet 2012)

MaryAnn Olarsbo
(till årsmötet 2011)

Kerstin Forss

(till årsmötet 2012)

Ann-Mari Hagman

(till årsmötet 2011)

Hans Söder

(till årsmötet 2011)

Eva Wikström

(fyllnadsval till årsmötet 2010)

Arbetsutskott:

Ordföranden, vice ordföranden,
andre vice ordföranden och sekreteraren.

Revisorer:

Maria Wigenfeldt, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Staffan Lundqvist

Revisorssuppleanter:

Marianne Stohr, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Arne Nygren

Valberedning:

Mirja Korpela (sammankallande)

Stefan Östergren

Anders Carlström

*Representant i Sveriges Hembygdsförbunds
förtroenderåd:*

Stig Hedlund

*Ombud till Sveriges Hembygdsförbunds
årsstämma 2009:*

Stig Hedlund

Kerstin Forss

Roine Schenning

Ersättare:

Lennart Hulth

Ellinor Lindström

Elisabeth Liby

Styrelsen har hållit tre protokollförda sammanträden och arbetsutskottet har sammanträtt vid fyra tillfällen under året.

Antalet hembygdsföreningar anslutna till Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund var den 31 december 2009 74 st och medlemsantalet 15 362. År 2008 var föreningarna 73 st och medlemsantalet 15 051.

Enskilda medlemmar den 31 december 2009

Betalande	709	(2008:	767)
Ständiga	53	(2008:	53)
Hedersledamöter	5	(2008:	5)
Medaljörer	30	(2008:	30)
Summa	797	(2008:	855)

Ekonomi

På styrelsens uppdrag har förbundets kapitalplaceringar ombesörjts av skattmästare Gunnar Nyberg i samverkan med E Öhmans junior Fondkommission AB i Stockholm. Stiftelsen Upplandsmuseet har enligt i stadgarna föreskrivet avtal med förbundet svarat för medlemsregistrering, uppbörd av medlemsavgifter till förbundet och Sveriges Hembygdsförbund, värvning av nya medlemmar, meddelandeservice, årsboksredaktion, service till anslutna föreningar samt för den löpande ekonomiadministrationen med redovisning, betalservice, årsbokslut, budgetunderlag och rapportering till styrelse och ledamöter. Den ekonomiska förvaltningen för år 2009 framgår av balans- och resultaträkningen för 2008 och 2009.

Stiftelser

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har förvaltningsansvar för åtta stiftelser. Enligt stiftelselagens bestämmelser lämnas separata årsredovisningar för dessa. Stiftelserna är följande: Hilmer Åbergs fond, Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond, Nils och Barbro Sundquists minnesfond, Upplandskretsen för hembygdsvårds fond, Ola Ehns minnesfond, Elisabeth Wensters minne, Hilda och Algot Blankfelts minnesfond, samtliga samförvaltade samt

Stiftelsen Constance Anderssons donationsfond. Hilmer Åbergs fond, Elisabeth Wensters minne och Constance Anderssons donationsfond har Upplandsmuseet som destinatar. Medlen skall huvudsakligen användas till utökande, vård och omhändertagande av museets samlingar, men också till museets verksamhet.

Vinterting

Förbundets vinterting för hembygdsföreningarna i Uppland hölls söndagen den 1 februari 2009 i Marketenteriet, Eklundshof, Uppsala. Förbundets vice ordförande, Stig Hedlund, inledde med att välkomna cirka 50 representanter för hembygdsföreningarna och delade sedan ut Disa Gilles pris, se nedan. Fil.dr Bo Larsson, Ola Ehn-stipendiat 2008 höll därefter föredraget *De glömda verkstäderna* och presenterade sitt tillvägagångssätt vid undersökningen av två familjeföretag på den uppländska landsbygden 1930–2000. Avsikten var att inspirera och förmedla praktiska råd vid lokalhistorisk dokumentation genom intervjuer. Sekreteraren informerade om aktualiteter på förbunds- och riksnivå. När kaffe och smörgås serverades gavs tillfälle till diskussion i mindre grupper.

Disa Gilles pris

Disa Gilles pris för föredömlig insats inom uppländsk hembygdsvård tilldelades

Östervåla Hembygdsförening med motiveringen att föreningen arbetar på ett förtjänstfullt sätt med en mångfasetterad verksamhet som utgör en viktig kraftkälla i bygden. Hembygdsgården och möbelmuseet är ett välrenommerat besöksmål och dramatiserade visningar visar på nytänkande och strävan efter att locka nya besöksgrupper. Samverkan med andra föreningar i Östervåla är också en styrka som givit goda resultat. Förbundet vill även med valet av Östervåla Hembygdsförening markera förbundets samhörighet med länets nya kommun, Heby, och de nya medlemsföreningarna.

Årsmötet 2009

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds årsmöte 2009 ägde rum på Eric Sahlström-institutet söndagen den 19 april med Tegelsmora hembygdsförening, i samarbete med Eric Sahlström-institutet, som värd och arrangör. I samband med årsmötet avtackades förbundets ordförande, landshövding Anders Björck som avgick som ordförande i samband med landshövdingeförordnandets utgång. Vårdföreningen bjöd in årsmötesdeltagarna till ett rikt och inspirerande kulturprogram som inleddes på förmiddagen med visning av Tegelsmora kyrkomiljö. Efter lunch och årsmötesförhandlingar serverades kaffe och därefter erbjöds ytterligare kulturaktiviteter; visning av Eric

Sahlström-institutet, "Jaktslottet" byggt 1917 alternativt en bruksvandring i Tobo bruk i Clary Janssons fotspår.

Vårutflykt och vårstämman

Årets vårutflyktsprogram uppmärksammade Albertus Pictor-jubileet 2009 (500-årsminnet av Pictors död) med introduktion av fil. dr Pia Melin och besök i utställningen *Minns mig Albertus* på Upplandsmuseet. Resan gick vidare till Jan Fridegård – statarmuseet i Övergran som visades av Håbo kultur- och hembygdsförening.

Efter lunch på Bålsta Gästgivaregård följdes Albertus Pictor-temat upp med besök i ärkestiftets minsta kyrka – Yttergran, som förevisades av Pia Melin.

Det sista besöksmålet var Grönsöö slott och slottspark vid Mälarens strand, ett minnesmärke från tidig svensk stormaktstid och idag en unik sammanhållen kulturmiljö förvaltat av familjen von Ehrenheim. Jacob von Ehrenheim gav en inledande presentation och Håkan Liby berättade om årets temautställning *Köket på Grönsöö*. Sedan kunde utflyktsdeltagarna i egen takt ta del av anläggningen och utställningarna.

Vårstämman för de enskilda medlemmarna hölls på Upplandsmuseet på morgonen, under ledning av 1:e vice ordförande Stig Hedlund. Som avslutning på stämman fick Lars-Erik Karlsson, Rasbo,

motta förbundets förtjänstmedalj, för betydelsefull lokalthistorisk forskning i Rasbobygden. Hans undersökningar har bland annat resulterat i boken *Torp och backstugor i Rasbo* och för närvarande utforskar Lars-Erik Karlsson gårdarnas historia.

Höstutflykt

Höstutflyktens tema "Samla på Uppland" knöt an till jubileumsåret 2009 som manifesterade samlandets 100-åriga historia inom ramen för Upplandsmuseets uppdrag. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har genom åren varit en viktig part vid insamlingen och vården av kulturhistoriska föremål. Idag omfattar Upplandsmuseets samlingar 757 035 föremål från olika tider och olika miljöer. Med anledning av de hundra åren visade Upplandsmuseet en jubileumsutställning som skildrade samlingarnas innehåll samt hur principerna för insamlandet varierat från tid till annan.

Höstutflyktens program inleddes med visning av utställningen på Upplandsmuseet. Därefter besökte höstutflyktsdeltagarna Disagården där temat följdes upp med en visning som illustrerade ambitionen att samla på hus som uttryck för uppländsk byggnadskultur. En given punkt i programmet var givetvis ett besök i Upplandsmuseets föremålsmagasin i Morgongåva där museets personal visade och be-

rättade om samlingarnas innehåll, vård och förvaring.

Ordförandekonferens

Årets ordförandekonferens ägde rum lördagen den 24 oktober. Efter samling med kaffe och smörgås hälsade förbundets ordförande Pia Wårdsäter välkommen och presenterade den pågående organisationsutredningen och det omfattande utredningsmaterial som tagits fram och distribuerats till föreningarna tillsammans med en enkät.

Konferensen gästades av Sveriges Hembygdsförbunds vice ordförande, Ingela Broström, som informerade om arbetet i riksorganisationen och presenterade några aktuella projekt. En glädjande nyhet var projektet Hus med historia, som innebär en möjlighet för hembygdsföreningarna att söka statligt byggnadsvårdsbidrag till hembygdsgårdarna. Efter middagen ägnades åt gruppdiskussioner kring organisationsutredningen.

Extra möte med ombuden för enskilda medlemmar

Lördagen den 7 november ordnades ett informationsmöte i Upplandsmuseets Faktarum med styrelserepresentanter och ombud för de enskilda medlemmarna. Vid mötet presenterades pågående orga-

nisationsutredning och det material som skickats ut tillsammans med en enkät.

Arkivkurs

I samarbete med Länsforskningsrådet i Uppsala län ordnade Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund Kurs i grundläggande arkivkunskap lördagen den 21 mars. Kursen presenterade arkiven som resurs för amatörforskare, lokalhistoriker och representanter för hembygdsföreningarna. Förmiddagens program var förlagt till Landsarkivet och efter lunch fortsatte kursen på Stadsarkivet/Folkrorelsearkivet i Uppsala.

"Kulturvarv"

Styrelseledamoten Kerstin Forss initierade föregående år projektet "Kulturvarv", som bygger på idén att Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund engagerar föreläsare och arrangerar en föreläsningsturné som erbjuder hembygdsföreningar och andra intresserade.

Det växande kulturarvet relaterat till POM – programmet för odlad mångfald, var vårens tema. Henrik Morin höll fyra föreläsningar med Wårdsætra & Gutasunds hembygdsförening, Håbo Kultur- och Hembygdsförening, Östervåla Hembygdsförening samt Upplandsmuseet som arrangörer.

Med anknytning till informations-skriften "Ju förr desto bättre – Kulturarvet som resurs för hållbar framtid", utgiven av Sveriges Hembygdsförbund och Centrum för biologisk mångfald, arrangerades två föreläsningar under hösten. Värdforeningar var Wardsætra & Gutasunds hembygdsforening och Lagunda hembygdsforening.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har, i överensstämmelse med stadgarna, svarat för löpande förvaltning enligt styrelsens bestämmelser. Följaktligen har AU förberett styrelsesammanträden, Vinterting, årsmöte och ordförandekonferens. Arbetsutskottet har under året lagt ned stort arbete på organisationsutredningen.

Hemsida

Siv Nilsson, Upplandsmuseet, har ansvarat för Upplands fornminnesforening och hembygdsförbunds hemsida i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund.

Publikationer

I slutet av året utgavs årsboken UPP-LAND 2009 med forskningschef Iréne Flygare som redaktör. Årsboken hade

med anledning av samlingarnas 100-årsjubileum temat Samla på Uppland. Upplandsmuseets antikvarier svarade för 20 st artiklar som belyser samlandets historia, samlandets ideologier, samlingskategorier samt enskilda föremål. I en längre inledande artikel av Barbro Björnemalm skildras samlandet under de första 50 åren och bland annat Upplands fornminnesforenings roll.

Tre nummer av medlemsbladet Meddelanden har utgivits med Håkan Liby som redaktör.

Kvekgården

Friluftsmuseet Kvekgården i Kveks by utanför Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesforening och hembygdsförbund.

Styrelsen beslutade att också säsongen 2009 uppdra åt Lagunda hembygdsforening att ansvara för öppethållande, bokningar och visningar på Kvekgården. Den publika verksamheten tog sammanlagt 348 timmar i anspråk. Dessutom arrangerade foreningen ett antal programaktiviteter under sommarsäsongen, bland annat nationaldagsfirande den 6 juni. Lagunda hembygdsforening har även svarat för vård och skötsel av anläggningen och tidsåtgången uppgick till 174 timmar.

Söndag den 19 juli firades Kvekgårdens 75-åriga tillvaro som friluftsmuseet.

museum. En stor publik hade mött upp och njöt av jubileumstårta, folkmusik, bygdespel, högtidstal och vackert sommarväder. Lagunda hembygdsförening svarade för festarrangemanget i samarbete med Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Några större byggnadsvårdsinsatser kunde tyvärr inte ske under året då tillgängliga medel måste läggas på anläggning av parkeringsplats utanför området.

Kvekgården hade totalt 1 069 besökare under verksamhetsåret 2009.

Upplandsmuseet och hembygdsrörelsen

Upplandsmuseet svarar för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds kansli, medlemsregister och redaktion.

För kontakten med hembygdsföreningarna svarar Upplandsmuseets tjänstemän. Antikvarierna har hållit kontakt med föreningarna genom personliga besök, föredrag och rådgivning. Museets samtliga avdelningar står till hembygdsrörelsens förfogande, vilket innebär att föreningarna kan få råd om underhåll av byggnader, föremåls- och fotosamlingar samt pedagogisk verksamhet.

Stiftelsen Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ett avtal som reglerar

fondförvaltning, administrativa tjänster (förbundskansli), redaktionellt arbete, förlagsverksamhet, försäljning samt museiservice till förbundet.

Upplandsmuseet förvaltar och svarar för vård och underhåll av byggnadsminnet Kvekgården som ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

I Upplandsmuseets styrelse representerades förbundet av en ordinarie ledamot, Stig Hedlund och en suppleant, Ingvar Eriksson.

Landsantikvarien är sekreterare och föredragande i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds styrelse.

Pia Wårdsäter
ordförande

Håkan Liby
sekreterare

Vår revisionsberättelse har avgivits

Maria Wigenfeldt

Staffan Lundqvist